

Er moet een ICT-minister komen, nee een regeringscommissaris voor e-government, nee een ICT-adviescommissie à la de SER, maar dan wel met verregaande bevoegdheden; doet u mij maar om het even één van de drie. De suggesties komen van respectievelijk VVD-europarlementariër Elly Plooy, voorzitter van de commissie ICT & Overheid Arthur Docters van Leeuwen, VNO-NCW bestuurder Theo Schellekens en 'internet trendwatcher' Marcel Bullinga. Als er in hemelsnaam maar iemand komt die de elektronische inspanningen van 'de veertien onverenigde ministeries' (Docters van Leeuwen) en de 'eilandautomatisering bij de overheid' (Schellekens) gaat coördineren.

Want daar zijn de panelleden het wel over eens op de bijeenkomst van EPN-Platform voor de informatiesamenleving. Niet dat ze alle overheidsinstanties centraal willen aansturen, maar er moet wel een kernraamwerk worden vastgesteld. "Waar het innovatie een stap verder helpt, is een moment van centralisatie nodig", zegt Docters van Leeuwen. "Dat betekent niet dat we het ICT-beleid centraal moeten aanpakken." Overheden krijgen binnen vastgestelde marges alle vrijheid. Al was het alleen maar om te voorkomen dat overheidslichamen hun individuele verantwoordelijkheden kunnen afschuiven op bijvoorbeeld een ICT-minister.

Besparingen

Met een gedigitaliseerde overheid kan veel (belasting)geld worden bespaard. Burgers kunnen op ieder gewenst moment zonder tussenkomst van een ambtenaar efficiënt aan overheidsinformatie komen en aan formaliteiten voldoen. De voordelen voor bur-

gers zijn echter nadelen voor ambtenaren. Die dreigen door e-government hun macht en zelfs hun functie kwijt te raken. Sommigen pikken dat niet. "De burger moet niet serieus kunnen vinden wat hij zoekt. We moeten naar minder transparantie. De elektronische overheid schiet te ver door." Dat zijn reacties die Arthur Docters van Leeuwen uit ambtelijke kringen kreeg op het rapport van de door hem geleide commissie ICT & Overheid. Die opstandigheid komt ook de voor het ICT-beleid verantwoordelijke minister Roger van Boxtel tegen, vertelde hij onlangs in Automatisering Gids.

Naast verzet tegen e-government is er de Nederlandse overlegcultuur van het poldermodel die een serieuze, interactieve elektronische overheid in de kiem smoort. Notulen van oeverloze vergaderingen over randvoorwaarden als beveiliging en privacy spiegelen de burger een digitaal paradijs voor, maar het is de vraag of hij er nog in dit leven van kan genieten. Beslissingen

blijven uit. "Zorgvuldigheid met de privacy rond een elektronisch patiëntendossier, okee. Maar waarom niet begonnen met het via internet aanvragen van een kenteken?", meent onderzoeker Michel van Rosendaal van Accenture. "Denk groot, begin klein moet het e-government-motto luiden." Met in het groot denken heeft de Nederlandse overheid volgens Van Rosendaal geen problemen. Beginnen is een ander verhaal.

Weinig schot

Dat er weinig schot in de elektronische overheid zit, constateert Accenture in zijn rapport 'eGovernment Leadership – Realizing the Vision'. Het rapport is het derde op rij naar de kwaliteit van centrale overheidsdiensten in 23 landen. Nederland zakte, vergeleken met vorig jaar, van een zevende naar een elfde plaats. "De Nederlandse overheidsautomatisering heeft het afgelopen jaar nauwelijks ontwikkeling doorgemaakt", zegt Van Rosendaal. Vol-

gens Accenture ontbreekt sterk leiderschap en een breed politiek draagvlak op het gebied van e-government. "Sturing is belangrijk voor de slagingskans. Wie heeft de regie en ramt het er doorheen?" Daarnaast meent Van Rosendaal dat het ICT-budget versplinterd is en daardoor niet goed wordt benut. "Er is niet veel gebeurd op het gebied van e-government in deze kabinetsperiode", doet EPN-directeur Peter van der Wel er een schepje bovenop. Volgens hem komt dat door de verkokering van de overheid en het gebrek aan samenwerking tussen de diverse bestuurslagen. "Ik ben een gebroken man. Van zeven naar elf in de ranglijst van Accenture, dat kan niet zonder consequenties blijven", grapt Jan Lintsen, directeur informatiebeleid openbare sector bij het ministerie van Binnenlandse Zaken. Vervolgens bagateliseert hij het onderzoek van Accenture en vergelijkbare onderzoeken en komt tot de conclusie dat Nederland het op het gebied van e-government wel goed doet. "Ge-

'Soms is het beter om papier te gebruiken'

Nederland zakt op de ranglijst voor elektronische overheden van de zevende naar een elfde plaats. Is dat erg? Wat kan eraan worden gedaan? Op een vorige week gehouden EPN-conferentie zochten deskundigen het antwoord.

STEFAN VAN MIERLO · reportage

meenten bieden een kwart van hun diensten via internet aan en eind 2002 zijn op een paar na alle gemeenten online." Ook zal volgens Lintsen eind dit jaar de elektronische handtekening – de public key infrastructure (PKI) – een feit zijn.

"Transacties worden inderdaad maar langzaam mogelijk, misschien omdat we het te mooi willen doen", zegt Lintsen. Hij denkt dat de burger met minder zorgvuldigheid op het gebied van beveiliging en privacybescherming geen genoegen neemt. Dat is volgens de topambtenaar historisch gegroeid. Door het trauma van de erdoor vergemakkelijkte jodenvervolging in de Tweede Wereldoorlog is de modernisering van de GBA, een peiler van e-government, volgens hem te lang blijven liggen. "Nederland is daar lang spastisch mee omgegaan", meent Lintsen.

Deels overbodig

Verder heeft Nederland volgens hem al een goede niet-digitale overheid, die de digitale deels overbodig maakt. "De burger hoeft zijn rijbewijs niet ieder jaar te verlengen zoals in Canada, je krijgt een acceptgiro voor bekeuringen en de kinderbijslag komt vanzelf binnen. Soms is het beter om papier te gebruiken." Of een ICT-minister de oplossing is voor de door de overige sprekers op het congres signaleerde chaos in e-overheidsland is, gezien de weerstand die hij zal ondervinden, nog maar de vraag. Zoals Docters van Leeuwen half gekscherend opmerkte: "Nederland heeft al dertig jaar een minister voor Ontwikkelingssamenwerking, maar er is nog steeds honger in de wereld."